

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคสังคมแห่งความพอเพียง และยั่งยืนแบบไทย ๆ

โสภณา สุตสมบุญ*

คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย
เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุก
ประเทศมีความคิดอันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำ
อะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณไม่สุดโต่ง
ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พระราชดำรัสใน
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิม
พระชนมพรรษา 4 ธันวาคม 2541

จากข้อความข้างต้น คงเป็นข้อความที่เหมาะสม
ที่สุดสำหรับสถานการณ์บ้านเมืองของประเทศไทยใน
ขณะนี้ ซึ่งผู้เขียนมีความเชื่อว่าคนไทยทุกคนรักประเทศ
ไทย แต่วันนี้คนไทยส่วนใหญ่กลับมองอนาคตของ
ประเทศไทยในแง่ลบที่เกิดจากน้ำมือของ คนไทยด้วย
กันเอง ดังนั้นปัญหาใหญ่ในขณะนี้ คือ ทำอย่างไรจึงจะ
ทำให้คนไทยหันมามองประเทศไทยอันเป็นที่รักของเรา
ในแง่บวกด้วยความภาคภูมิใจ ช่วยกันคนละไม้ละมือทำ
ให้ประเทศไทยของเราผงาดขึ้นมาเป็นหนึ่งในอาเซียน
ดังที่ได้คาดหวังเอาไว้ ซึ่งถ้าอ่านและทำความเข้าใจ
ข้อความข้างต้นแล้วจะเห็นว่าได้มีใจความสำคัญอยู่
หลายประการที่น่าสนใจ และชวนให้ทุกคนที่เป็นคน
ไทยกลับมาคิดเพื่อที่จะนำความรู้ความสามารถที่คนไทย
ทุกคนมีอยู่อย่างมากมายมาบริหารจัดการกับปัญหาที่
เกิดขึ้นให้บรรลุลตามเป้าหมายที่คนไทยทุกคนคาดหวัง

และต้องการไม่ว่าจะเป็นการเมือง การศึกษา
เศรษฐกิจ และความสงบของบ้านเมือง เป็นต้น

อย่างไรก็ตามสถานการณ์ของประเทศไทยใน
ขณะนี้ไม่ได้เกิดขึ้นโดยไม่มีเหตุผลหรือสาเหตุแต่
ประการใด ถ้าจะมองให้ดีก็จะพิจารณาวิเคราะห์ได้ว่า
สิ่งที่เกิดขึ้นกับสังคมประเทศไทยในทุกวันนี้เป็นผลมา
จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งมีนักทฤษฎีคนหนึ่ง
คือ วิลเบอร์ มัวร์ ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
ไว้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสังคมอย่างมี
นัยสำคัญ ซึ่งหมายถึงการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบของ
การกระทำและการปะทะสังสรรค์รวมทั้งผลของการ
กระทำและโครงสร้างที่ก่อให้เกิดปทัสถานอย่างเห็นได้
ชัดสังคมนุชนั้นไม่ได้อยู่ในสภาพที่หยุดนิ่ง หากแต่จะ
เคลื่อนไหวตลอดเวลา ดังนั้นแนวโน้มโดยทั่วไปของ
สังคมจึงอยู่ในสภาพที่จะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ โดย
ความหมายของการเปลี่ยนแปลงแล้วเราพิจารณาใน
ลักษณะของการเปรียบเทียบความแตกต่างของสิ่ง ๆ
หนึ่งในเวลาที่ต่างกัน การเปลี่ยนแปลงจึงเกี่ยวข้องกับ
เวลา หมายความว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนี้เราจะ
พิจารณาในแง่การเปรียบเทียบความแตกต่างของสังคม
หนึ่งในเวลาที่ผ่านไป ซึ่งเมื่อย้อนคิดถึงสังคมประเทศ
ไทยก่อนหน้านี้นี้ไม่กี่ปี ก็จะเป็นอีกสังคมหนึ่งที่มีความ
แตกต่างจากสังคมประเทศไทยในปัจจุบันนี้ นั่น
หมายความว่า สังคมประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลง

* สำนักวิชาการบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช

แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะมีผลดีหรือผลเสียต่อสภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคมประเทศไทยหรือไม่อย่างไร ก็ให้เป็นสิทธิของผู้อ่านทุกคนจะพิจารณาเอง

บางคน พูดอยู่เสมอว่าทำไมสังคมเราจึงเปลี่ยนแปลงไป บางคนก็พิจารณาตัดสินว่าผลของการเปลี่ยนแปลงดีหรือไม่คืออย่างไร คนในแวดวงนักธุรกิจ อาจกล่าวว่าขณะนี้สังคมประเทศไทยได้เปลี่ยนจากสังคมแห่งทุนนิยมมาเป็นสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจะนำมาสู่ความเป็นสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืนซึ่งผู้เขียนมีความเห็นเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่ทุกคนจะต้องช่วยกันคิดต่อว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีผลกระทบอย่างไรต่อความเป็นสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืนของคนไทย และตั้งคำถามต่อไปว่า ประเทศไทยจะมีปทัสถานเป็นสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืนไปได้นานสักเพียงใด แล้วเมื่อไรจะมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เกิดขึ้นในประเทศไทยอีก และเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไปแล้ว ประเทศไทยจะเป็นสังคมแห่งอะไรต่อไปในอนาคต

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นรากฐานและที่มาของสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืนเป็นปรัชญาที่ชี้ถึงการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกๆ ระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวหน้าทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นจะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ รอบคอบและความ

ระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีคุณธรรมและความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change)

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน สามารถจำแนกและแบ่งกลุ่มได้ดังนี้ (Vago 1980 : 33-62)

ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary theory) เป็นแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการชีวภาพของ ชาร์ลส์ ดาร์วิน (Charles Darwin) โดยนักสังคมวิทยาในกลุ่มทฤษฎีวิวัฒนาการเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งในลักษณะที่มีการพัฒนาและก้าวหน้ากว่าขั้นที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีรูปแบบเรียบง่ายไปสู่รูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น และมีความก้าวหน้าไปเรื่อย จนเกิดเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์

ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory) เป็นแนวความคิดที่มีข้อสมมุติฐานที่ว่า พฤติกรรมของสังคมสามารถเข้าใจได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่าง ๆ และบุคคลต่าง ๆ เพราะการแข่งขันกันในการเป็นเจ้าของทรัพยากร

ที่มีค่าและหายาก มีนักสังคมวิทยาหลายท่านที่ใช้ทฤษฎีความขัดแย้งอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในที่นี้จะเสนอแนวความคิดของนักทฤษฎีความขัดแย้งที่สำคัญ 3 ท่านดังนี้

ท่านที่ 1 คาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) มีความเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงของทุก ๆ สังคม จะมีขั้นตอนของการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้น โดยแต่ละขั้นจะมีวิธีการผลิต (Mode of Production) ที่เกิดจากความสัมพันธ์ของอำนาจการผลิต (Forces of Production) ซึ่งได้แก่ การจัดการด้านแรงงาน ที่ดิน ทุน และเทคโนโลยีกับความสัมพันธ์ทางสังคมของการผลิต (Social relation of production) ซึ่งได้แก่ เจ้าของปัจจัยการผลิตและคนงานที่ทำหน้าที่ผลิต แต่ในระบบการผลิตแต่ละระบบจะมีความขัดแย้งระหว่างชนชั้นผู้เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตกับผู้ใช้แรงงานในการผลิต ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่เป็นโครงสร้างส่วนล่างของสังคม (Substructure) และเมื่อโครงสร้างส่วนล่างมีการเปลี่ยนแปลงจะมีผลทำให้เกิดการผันแปรและเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างส่วนบนของสังคม (Superstructure) ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคม เช่น รัฐบาล ครอบครัว การศึกษา ศาสนา และรวมถึงค่านิยม ทัศนคติ และบรรทัดฐานของสังคม

ท่านที่ 2 ลิวอิส เอ. โคเซอร์ (Lewis A. Coser) ซึ่งเป็นนักทฤษฎีความขัดแย้ง ที่มีมุมมองว่า ความขัดแย้งก่อให้เกิดผลทั้งด้านบวกและด้านลบ โดยได้อธิบายว่าความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ไม่มีกลุ่มทางสังคมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่มีความสมานสามัคคีอย่างสมบูรณ์ เพราะความขัดแย้งเป็นส่วนหนึ่งของสถานะหนึ่งของมนุษย์ ทั้งในความเกลียดและความรักต่างก็มีความขัดแย้งทั้งสิ้น ความขัดแย้งสามารถแก้ปัญหาความแตกแยกและทำให้เกิดความสามัคคีภายในกลุ่มได้เพราะในกลุ่มมีทั้งความเป็นมิตรและความ

เป็นศัตรูอยู่ด้วยกัน โคเซอร์ มีความเห็นว่าความขัดแย้งเป็นตัวสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสามารถให้สังคมเปลี่ยนชีวิตความเป็นอยู่จากด้านหนึ่งไปสู่อีกด้านหนึ่งได้ เพราะหากสมาชิกในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจต่อสังคมที่เขาอยู่ เขาจะพยายามทำการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์นั้น ๆ ให้เป็นไปตามเป้าหมายของเขา

ท่านที่ 3 ราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ (Ralf Dahrendorf) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ที่ปฏิเสธแนวความคิดของมาร์กซ์ ที่ว่า ชนชั้นในสังคมเกิดจากปัจจัยการผลิต และได้เสนอแนวความคิดว่า ความไม่เท่าเทียมกันในสังคมนั้นเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของสิทธิอำนาจ (Authority) กลุ่มที่เกิดขึ้นในสังคมสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ กลุ่มที่มีสิทธิอำนาจกับกลุ่มที่ไม่มีสิทธิอำนาจ สังคมจึงเกิดกลุ่มแบบไม่สมบูรณ์ (Guasi-groups) ของทั้งสองฝ่ายที่ต่างก็มีผลประโยชน์แอบแฝง (Latent interest) อยู่เบื้องหลังตามแนวความคิดของ ราล์ฟ ดาห์เรนดอร์ฟ ความขัดแย้งสามารถทำให้โครงสร้างมีการเปลี่ยนแปลงได้ ประเภทของการเปลี่ยนแปลง ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลง และขนาดของการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลง เช่น อำนาจของกลุ่ม ความกดดันของกลุ่ม

ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่ (Structural-Functional theory)

แนวความคิดในการพัฒนาทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ เป็นผลมาจากการนำเอาแนวความคิดทางด้านชีววิทยามาใช้ โดยอุปมาว่า โครงสร้างของสังคมเป็นเสมือนร่างกายที่ประกอบไปด้วยเซลล์ต่าง ๆ และมองว่าหน้าที่ของสังคมก็คือ การทำหน้าที่ของอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือและเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบทั้งระบบมีชีวิตดำรงอยู่

ได้ โดยได้มีนักทฤษฎีหลายท่านที่ได้ให้ความคิดที่สนับสนุนทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ โดยเฉพาะ

ท่านที่ 1 คือ โรเบิร์ต เค. เมอร์ตัน (Robert K. Merton) ได้จำแนกหน้าที่ทางสังคมเป็น 2 ประเภท คือ หน้าที่หลัก (Manifest) และหน้าที่รอง (Latent) ซึ่งหน้าที่ของบางโครงสร้างของสังคมอาจมีประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่ แต่ขณะเดียวกันคนบางส่วนอาจได้รับประโยชน์เพียงน้อยนิดหรืออาจไม่ได้รับประโยชน์เลย ซึ่งรวมไปถึงอาจจะมีคนบางกลุ่มหรือบางส่วนของสังคมได้รับผลเสียจากการทำงานของโครงสร้างของสังคมนั้นก็ได้

ท่านที่ 2 คือ อีมิล เดอร์ไคม์ (Emile Durkheim) เป็นนักทฤษฎีที่แนวความคิดว่า หน้าที่ของสังคม คือ ส่วนที่สนับสนุนให้สังคมสามารถดำรงอยู่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เอ.อาร์ แรดคลิฟฟ์ - บราวน์ (A.R. Radcliffe-Brown) กับ โบรนิสลาฟ มาลินอฟสกี (Bronislaw Malinowski) ที่มองว่า หน้าที่ทางสังคม เป็นส่วนสนับสนุนให้โครงสร้างสังคมคงอยู่อย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมมีกระบวนการทางสังคมที่ทำให้สังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น บรรทัดฐาน ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม และประเพณี เป็นต้น

ท่านที่ 3 คือ ทาลคอตท์ พาร์สันส์ (Talcott Parsons) มีแนวความคิดว่า สังคมเป็นระบบหนึ่งที่มีส่วนต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกัน ความสัมพันธ์ที่ถึงที่ของแต่ละส่วนจะเป็นปัจจัยทำให้ระบบสังคมเกิดความสมดุล (Equilibrium) สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น พาร์สันส์ ได้เสนอว่า เกิดจากความสมดุลถูกทำลายลง เพราะองค์ประกอบของสังคม คือ บุคลิกภาพ (Personality) อินทรีย์ (Organism) และ วัฒนธรรม (Culture) เกิดความแตกกร้าว โดยมีสาเหตุมาจากทั้งสาเหตุภายในหรือระบบสังคม เช่น การเกิดสงคราม การแพร่กระจายของวัฒนธรรม เป็นต้น

ทฤษฎีจิตวิทยา-สังคม (Social-Psychological theory)

แนวความคิดด้านจิตวิทยา-สังคม ได้นำเสนอว่าการพัฒนาทางสังคมเกิดจากการทำงานของปัจจัยทางด้านจิตวิทยาที่เป็นแรงขับให้ประชาชนมีการกระทำ มีความกระตือรือร้น มีการประดิษฐ์ มีการค้นพบ มีการสร้างสรรค์ มีการแข่งขัน มีการก่อสร้าง และพัฒนาสิ่งต่างๆ ภายในสังคม นักสังคมวิทยาที่ใช้ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีดังนี้

ท่านที่ 1 แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) เป็นนักสังคมวิทยาคนแรกที่ใช้หลักจิตวิทยาใช้ในการอธิบายการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยได้นำเสนอว่า การพัฒนาของจิตวิญญาณแบบทุนนิยมทำให้เกิดลัทธิความมีเหตุผล (Rationalism) ซึ่งภายใต้สังคมที่ใช้ความมีเหตุผล จะทำให้อุบัติการณ์ความน่าเชื่อถือ ชื่อสัตย์ สุจริต ขอมรับสิ่งใหม่และสามารถเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ภาวะแวดล้อมใหม่ๆ เวเบอร์ เชื่อว่า อิทธิพลของความคิด ความเชื่อ และบุคลิกภาพของคนในสังคมภายใต้สภาวะดังกล่าวมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมา

ท่านที่ 2 อีวีเรทท์ อี เฮเกน (Everett E. Hagen) มีแนวความคิดที่สอดคล้องกับเวเบอร์ ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีการเริ่มต้นมาจากการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงจากสังคมดั้งเดิมไปสู่สังคมสมัยใหม่ จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบุคลิกภาพของบุคคล

ท่านที่ 3 เดวิด ซี แม็กคลีแลนด์ (David C. McClelland) มีแนวความคิดเหมือนกับเฮเกน (Hagen) ที่ว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นผลมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจ แต่แนวความคิดของ McClelland เน้นศึกษาที่ตัวแปรด้านแรงจูงใจในความสำเร็จ (Achievement motivation) ซึ่งหมายถึง ความสำเร็จทางเศรษฐกิจของปัจเจกบุคคล และการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ของสังคมในอดีตและปัจจุบันเป็นผลมาจากแรงจูงใจในความสำเร็จของบุคคล หากคนในสังคมมีแรงจูงใจในความสำเร็จมาก การพัฒนาเศรษฐกิจก็จะมีความสำเร็จก้าวหน้าตามไปด้วย

ในส่วนของนักวิชาการของไทยก็ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้หลากหลายมุมมอง เช่น

พัทธา สายหู ได้ให้ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงของระบบความสัมพันธ์ของคนที่อยู่ด้วยกัน อันเป็นผลมาจากระเบียบที่กำหนดการกระทำ และความสัมพันธ์ของคน เช่น สิทธิหน้าที่ ขนบธรรมเนียมประเพณี บทบาทและสถานภาพมีการเปลี่ยนแปลง

สนิท สัมครการ อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่มีผลทำให้ความสัมพันธ์ทางสังคมเกิดความแตกต่างกันขึ้นไปในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งแล้ว การเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ว่าจะเล็กน้อยหรือใหญ่โตเพียงใดก็ตามย่อมถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ทั้งสิ้น

จากความหมายและแนวคิดต่าง ๆ ที่ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแล้วนั้น สามารถที่จะนำแนวความคิดเหล่านั้นมาประยุกต์ใช้หรือศึกษาให้เข้าสถานการณ์ของประเทศไทยในขณะนี้ได้เป็นอย่างดี ดังกล่าวข้างต้นแล้วว่า ปัจจุบันนี้ หรือในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศไทย คนไทย ได้ประสบกับความเปลี่ยนแปลงมากมายทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งถ้าในมุมมองของนักธุรกิจหรือนักการศึกษาที่มีความเกี่ยวข้องกับธุรกิจ สามารถที่จะแยกสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวออกได้เป็น 5 สาเหตุดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและประชากรปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม ความแห้งแล้ง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้สังคมเกิดการเสีย

ระบบของสังคม (Disorganization) และความสัมพันธ์ของคนในสังคมที่มีต่อกันถูกเปลี่ยนไป เช่น สมาชิกในครอบครัวต้องแยกจากกัน เพราะการเสียชีวิต และการพลัดพรากจากกัน สำหรับทางด้านประชากรก็มีส่วนที่เป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยเฉพาะโครงสร้างทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างเห็นได้ชัด ในปัจจุบันนี้สังคมของคนไทยมีขนาดเล็กลง จากในอดีตสังคมของคนไทยจะเป็นสังคมหรือครอบครัวขนาดใหญ่ ซึ่งสังคมแบบในอดีตได้แสดงถึงวัฒนธรรมของคนไทยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะความมีน้ำใจ มิตรไมตรี ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงให้โครงสร้างทางสังคมมีขนาดเล็กลงก็จะทำให้สังคมแห่งความเป็นไทยในอดีตหายไป ยังคงเหลือแต่สังคมแห่งการแก่งแย่ง ซึ่งดิชิงเด่นกันในทุก ๆ เรื่อง โดยเรียกง่าย ๆ ว่าเป็น สังคมแห่งการแย่งชิง ซึ่งการแย่งชิง ดังกล่าวก็เป็นแย่งชิงที่ไม่มีจุดหมายว่าทำไปเพื่ออะไร ทำไม หรือเพื่อใคร

2. เทคโนโลยีในสังคม ทุก ๆ สังคม เมื่อมีสิ่งใหม่ที่ทันสมัยเกิดขึ้นในสังคมไม่ว่าจะเป็นการคิดค้นได้เองหรือการรับเอามาใช้ สังคมย่อมได้รับผลกระทบและมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจจะเป็นระดับกลุ่มหรือระดับโครงสร้างสังคมขึ้นอยู่กับว่าคนในสังคมได้รับผลประโยชน์จากเทคโนโลยีนั้นมากหรือน้อย เพราะเทคโนโลยีทำให้มนุษย์ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมในการกระทำต่อกิจกรรมที่นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ บางสิ่งต้องสร้างระเบียบในการทำงานใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการทำงานของเทคโนโลยี แต่เทคโนโลยีบางอย่างอาจทำให้มนุษย์ต้องทำงานมากขึ้นและเร็วขึ้นจนต้องทำให้ความสัมพันธ์ที่มีต่อครอบครัวและคนอื่น ๆ ในชีวิตประจำวันมีการเปลี่ยนแปลงไป แต่ขณะเดียวกันเมื่อมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ อาจทำให้เกิดความล่าช้าทางวัฒนธรรม (Cultural Lag) ซึ่งเป็นช่องว่างระหว่างสิ่งเก่า

กับสิ่งใหม่ ที่ปรับตัวในอัตราที่ไม่เท่ากันจนเกิดเป็นความเหลื่อมล้ำระหว่างกันและกลายเป็นปัญหาสังคมในเวลาต่อมา ซึ่งประเด็นของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดจากเทคโนโลยีนี้ จะเป็นผลกระทบที่สำคัญที่สุดในปัจจุบันนี้ เนื่องจากเทคโนโลยีได้มีอิทธิพลต่อกิจกรรมในการดำรงชีวิตของคนในสังคมไทยในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับปัจเจกบุคคล ระดับครอบครัว ระดับกลุ่ม ระดับประเทศชาติ และระดับนานาชาติ และถ้ามองให้ลึกลงไปจะเห็นความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีจะเป็นสิ่งที่ตรงกันข้ามกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือสังคมแห่งความพอเพียงเพราะเทคโนโลยีเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้จ่ายและจะเป็นไปในเชิงการใช้จ่ายแบบฟุ่มเฟือยและไม่มีความยั่งยืน เนื่องจากเทคโนโลยีจะมีการปรับปรุงพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ถ้าคนใดสนใจที่จะวิ่งตามสิ่งเหล่านี้ก็จะไม่มีที่สิ้นสุด ซึ่งถือว่าเป็นตัวอันตรายและอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิตในสังคมแห่งความพอเพียงเป็นอย่างมาก

3. วัฒนธรรมอวัตถุ (Nonmaterial Culture) นักสังคมวิทยามองว่า วัฒนธรรมที่เป็นอวัตถุเป็นสาเหตุที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุตามมา สิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นมาทั้งหลายเกิดมาจากคตินิยม (Ideology) ที่ถ่ายทอดออกมาสู่วัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ หากความคิดเห็น ความเชื่อ และวิธีการคิดของคนในสังคมต้องเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความอยู่รอด การเปลี่ยนแปลงภายในสังคมก็จะเกิดขึ้นตามมา

4. กระบวนการทางวัฒนธรรม เมื่อเกิดการค้นพบ และมีการประดิษฐ์ จนเกิดเป็นวัฒนธรรม ขึ้นในสังคม การเคลื่อนไหวทางสังคม ทำให้เกิดการแพร่กระจายของวัฒนธรรม จากคนกลุ่มหนึ่งหรือสังคมหนึ่ง ไปสู่คนกลุ่มอื่นหรือสังคมอื่น สังคมที่รับเอา

วัฒนธรรมไว้ใช้ก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมเกิดขึ้น

5. การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทำให้เกิดความทันสมัย เพราะมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตตามแบบดั้งเดิมในยุคสังคมเกษตรกรรม (Preindustrial society) ไปสู่การผลิตแบบอุตสาหกรรมและแบบเมือง ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ ความเป็นอุตสาหกรรม (Industrialization) ที่เปลี่ยนระบบการผลิตจากการใช้แรงงานมนุษย์ไปสู่การใช้แรงงานจากเครื่องจักรกล ใช้ระบบการทำงานแบบอุตสาหกรรม บริเวณที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรม เกิดความเป็นเมือง (Urbanization) เพราะมีการอพยพแรงงานจากชนบทเข้ามาทำงานในภาคอุตสาหกรรม การทำงานในกิจกรรมต่างๆ เปลี่ยนรูปแบบไปสู่ความเป็นระบบราชการ (Bureaucratization) เกิดเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มีการจัดการที่เป็นทางการ แต่สำหรับสังคมประเทศไทยในปัจจุบันนี้ แนวความคิดทางด้านการพัฒนาเศรษฐกิจได้ยึดแนวปฏิบัติตาม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพทั้งทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและ ทุนทางเศรษฐกิจมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน โดยรัฐบาลได้น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศภายใต้กรอบแนวคิดการพึ่งตนเองเป็นหลัก ยึดความพอดีหรือทางสายกลาง หลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงในการดำเนินงาน สร้างความสมดุล สร้างภูมิคุ้มกัน ภายใต้การมีคุณธรรมและจริยธรรม

โดยหลักเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวเป็นสาเหตุหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศไทยอย่างเห็นได้ชัดในปัจจุบันนี้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

จะเกิดขึ้นในทุกระดับของกลุ่ม อันได้แก่ ครอบครัว ชุมชน และสังคม โดยสามารถแยกเป็นรายละเอียดในแต่ละระดับของกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไปสู่ความเป็นสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืน”

ความพอเพียงในระดับครอบครัว

1. ครัวเรือนมีความเป็นอยู่ที่พึ่งตนเองได้อย่างมีความสุขทั้งกายและใจ เช่นการกำหนดการใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือนอย่างมีเป้าหมาย คือ ใช้จ่าย 3 ส่วน ออม 1 ส่วน โดยมีแนวปฏิบัติดังต่อไปนี้

1.1 การจัดทำบัญชีรับ – จ่ายในครัวเรือน เพื่อรู้สถานการณ์ของหนี้สิน รายได้ รายจ่ายของครัวเรือน

1.2 ควบคุมการใช้จ่ายของครัวเรือน และวางแผนการใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบโดยจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินของครัวเรือน

1.3 ไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และรู้เท่าทันกระแสบริโภคนิยมพยายามที่จะ ลด ละ เลิกอบายมุขทุกชนิด

1.4 การเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อให้เกิดการสะสมทุนแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างพลังต่อรองและความสามัคคีในชุมชน เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มด้านสิ่งแวดล้อม

2. ยึดการดำเนินชีวิตด้วยทางสายกลาง ไม่เบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม อยู่อย่างสมดุล ไม่ดำเนินชีวิตเกินความพอเพียง เช่น ทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรธรรมชาติ เป็นต้น

3. ไม่มีภาวะหนี้สินของตนเองและครอบครัว หรือไม่พยายามก่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้

4. สามารถหาปัจจัยสี่มาเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น

4.1 การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคในครัวเรือน คือ **ปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูกและใช้ทุกอย่างที่ทำ ทำทุกอย่างที่ใช้**

4.2 ปลูกพืชสมุนไพรรักษาโรค

4.3 ทำกิจกรรมเพื่อลดต้นทุนการผลิต ในอาชีพหลัก เช่น ผลิตปุ๋ยชีวภาพ ลดการใช้สารเคมีในการเกษตร เป็นต้น

5. มีส่วนเหลือเป็นเงินออมส่วนครอบครัว โดยสร้างวินัยการใช้เงินและออมเงินส่วนที่เหลือจ่ายไว้กับกลุ่มการเงินในชุมชน หรือสถาบันการเงิน

6. ยกระดับรายได้ให้พ้นความยากจน โดยการสร้างเสริมอาชีพ เสริมอาชีพหลัก หรือโดยการสร้างกลุ่มอาชีพในหมู่บ้าน โดยผ่านสินค้าพื้นบ้าน (OTOP) ให้เข้มแข็ง เพื่อให้เป็นอุตสาหกรรมครัวเรือนต่อไป

ความพอเพียงในระดับชุมชน

1. มีการรวมกลุ่มทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เช่น กลุ่มอาชีพภายในชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ภายในชุมชน

2. บริหารทรัพยากรในชุมชนให้สามารถนำไปดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้อง และ สมดุล เพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่พอเพียงของชุมชนโดยรวม

3. ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

ความพอเพียงในระดับสังคม

1. การรวมกลุ่มในสังคมหลาย ๆ แห่งที่มีความพอเพียง

2. ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ สืบทอด ภูมิปัญญา และร่วมกันพัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3. สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนแห่งความพอเพียงให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในท้ายที่สุด

หลังจากที่เราได้ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นในมุมมองหรือแนวคิดของนักทฤษฎีท่านใดก็ตาม และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นแนวความคิดพื้นฐานที่จะสร้างสังคมประเทศไทยให้เป็นสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืน เราย่อมเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไม่สามารถที่แยกพูดหรืออธิบายได้ ดังนั้น ก่อนที่เราจะวิเคราะห์หรืออภิปรายสรุปว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมกำลังนำสังคมประเทศไทยไปสู่ความเป็นสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืนได้อย่างไร และจะมีขั้นตอนหรือรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงอย่างไรที่จะต้องเป็นแบบไทย ๆ ด้วย เราควรที่จะต้องทำความเข้าใจก่อนว่า

ทำไม...สังคมประเทศไทยต้อง...พอเพียง

ปัญหาเศรษฐกิจ จากปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจปี 2539 – 2540 ทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ น้ำมันขึ้นราคา ค่าครองชีพสูง คนตกงาน เข้าสู่ยุคข้าวยากหมากแพง ขณะที่คนต้องดำรงชีวิตอยู่ด้วยปัจจัยสี่ คือ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เมื่อเกิดปัญหาเศรษฐกิจจะมีผลทำให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา ทั้งปัญหาหนี้สิน ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งจะเป็นวัฏจักรที่ต่อเนื่องกันไป

ปัญหาด้านการเมือง การกระจายอำนาจภาครัฐมาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเลือกผู้แทนมาบริหารท้องถิ่น ทำให้เกิดการแข่งขันอย่างรุนแรง โดยไม่คำนึงถึงหลักประชาธิปไตย ความถูกต้องและเป็นธรรม แต่จะทำทุกวิถีทางที่จะให้ชนะการเลือกตั้ง การซื้อสิทธิ์ขายเสียง การใช้อิทธิพลต่าง ๆ จึงเป็นวิธีการที่ถูกนำมาใช้ การแบ่งพรรคแบ่งพวก และความขัดแย้งก็จะ เป็นปัญหาที่ตามมา

ปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมที่เสื่อมลง ด้วยระบบทุนนิยมที่เกิดการแข่งขันแสวงหากำไรอย่างไร้ขอบเขต โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ความเป็นธรรม ระเบียบ กฎหมายของสังคม จึงเกิดความเสื่อมถอยของ

ค่านิยม วัฒนธรรม ศีลธรรม จรรยาบรรณทั้งในสังคมเมืองและชนบท ตามที่เห็นตามสื่อต่าง ๆ

ปัญหาด้านอาชญากรรม เป็นผลมาจากปัญหาเศรษฐกิจ เมื่อคนตกงานไม่มีรายได้มาใช้จ่ายในการดำรงชีวิต ปัญหาการฉกชิงวิ่งราวจึงเป็นข่าวให้เห็นทุกวัน ทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบท

ปัญหาด้านสุขภาพอนามัย พฤติกรรมการบริโภคของคนที่เปลี่ยนไป จากการพึ่งพาธรรมชาติไปบริโภคอาหารที่ผลิตจากโรงงานที่ปนเปื้อนสารที่ก่อให้เกิดโรคร้ายต่าง ๆ ทำให้คนในสังคมชนบทและสังคมเมืองต้องประสบปัญหาโรคร้ายต่าง ๆ เช่น โรคหัวใจ ความดัน เบาหวาน และที่ยังไม่มียารักษาให้หายได้ เช่น โรคเอดส์ โรคไข้หวัดนก เป็นต้น

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ในอดีตประเทศไทยมีทรัพยากรป่าไม้ประมาณร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ มีทรัพยากรแร่ธาตุ มากมาย มีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ ต่อมาเมื่อประชาชนของประเทศมีจำนวนมากขึ้นความต้องการพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมและสร้างที่อยู่อาศัยจึงมีการบุกรุก มีการตัดไม้ทำลายป่า จนกระทั่งถึงขั้นวิกฤติ ฝนตกไม่ถูกต้องตามฤดูกาล เกิดสภาวะแห้งแล้ง สภาวะโลกร้อน น้ำท่วม แผ่นดินไหว และอื่น ๆ อีกมากมาย

ปัญหาสังคม เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์ชนิดหนึ่ง ที่นิยมอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เริ่มแรกอยู่รวมกันเป็นชุมชนขนาดเล็ก ทำมาหาเลี้ยงชีพอย่างพอกินพอใช้ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและเบียดเบียนธรรมชาติ ต่อมาจำนวนคนมีมากขึ้น สังคมมีความเจริญ อารยธรรมจากภายนอกเริ่มไหลเข้าสู่ชุมชน ทำให้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ในสังคมเปลี่ยน มีการแข่งขัน แข่งแย่งเพื่อความอยู่รอดต้องดิ้นรน ขยายที่อยู่อาศัย แหล่งทำกินมีการทำลายธรรมชาติ เบียดเบียนและทำลายผู้อื่น จนเป็นปัญหาต่าง ๆ ในสังคม เช่น แย่งชิง ปล้นฆ่า เพื่อให้ได้มาในสิ่ง

ที่ต้องการ ดังนั้น หากบุคคล ครอบครัวยุคนั้น ร่วมกันคิดและกำหนดขอบเขตของความจำเป็นในความต้องการคือ การอยู่ในความพอประมาณซึ่งจะทำให้การเบียดเบียนผู้อื่นน้อยลง

จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคของสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืนของประเทศไทยนั้น จะมีความเป็นเหตุเป็นผลกันอย่างเห็นได้ชัด ไม่ว่าจะใช้ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary theory) ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict theory) ทฤษฎีโครงสร้าง – หน้าที่ (Structural-Functional theory) และ ทฤษฎีจิตวิทยา-สังคม (Social-Psychological theory) ซึ่งโดยทั่วไป สังคมจะไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบที่เรียกว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างหน้ามือเป็นหลังมือ หากการเปลี่ยนแปลงนั้นจะมีลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงเป็นการเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ย่อย ๆ (Social relations) โดยทั่วไป แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของประเทศไทยที่เกิดขึ้นนั้นมีสาเหตุที่สำคัญมาจากการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามธรรมชาติประการหนึ่ง กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากมนุษย์เป็นผู้กระทำอีกประการหนึ่ง แต่ในกระบวนการเปลี่ยนแปลงสามารถทำให้เกิดรูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งสามารถที่จะสรุปได้ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงแบบเส้นตรง เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่กล่าวว่า ทุกสังคมจะมีวิวัฒนาการแบบเดียวกันตลอด โดยเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีความเจริญของอารยธรรมขั้นต่ำไปสู่สังคมที่มีความเจริญของอารยธรรมระดับสูงขั้นต่อไป นักวิชาการที่เสนอรูปแบบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบเส้นตรง ได้แก่ ออคุสต์ กองต์ เลวิส เฮนรี มอร์แกน และ คาร์ล มาร์กซ์ เป็นต้น

2. การเปลี่ยนแปลงแบบวัฏจักร เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ไม่มีความสม่ำเสมอ สังคมจะมี

จุดเริ่มต้น จากนั้นจะค่อย ๆ เจริญก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงที่สุดก็จะเสื่อมสลายไป คล้ายกับความเจริญของมนุษย์ที่เริ่มจากเด็กทารกเติบโตเป็นวัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ วัยชรา และในที่สุดก็ตายจากไป หรือเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงเป็นเวลาในวันหนึ่ง ๆ คือ เริ่มจากเช้ามีดสว่าง และมีด แล้วค่อย ๆ กลับมาเช้าใหม่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงแบบนี้เมื่อสังคมมีความเจริญถึงจุดสูงสุดแล้ว ก็จะค่อย ๆ เสื่อมสลายลง โดยไม่ได้สูญหายไปแต่จะมีการปรับปรุงและเจริญขึ้นมาใหม่

สำหรับสังคมประเทศไทยในปัจจุบันนี้มิใช่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นแบบผสมผสานคือรวมของแนวความคิดของทั้งสองรูปแบบมาใช้พร้อมกัน และนับได้ว่าเป็นแบบผสมผสานที่ไม่เหมือนกับทั่วไป แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมรูปแบบผสมผสานแบบไทย ๆ ซึ่งหมายถึง ได้คำนึงถึงวัฒนธรรม ความเป็นมา ความเชื่อ และพื้นฐานเศรษฐกิจของประเทศไทยในอดีตมาเป็นพื้นฐานในการเปลี่ยนแปลง ซึ่งบางคนอาจจะมองว่าการเปลี่ยนแปลงจากระบบสังคมทุนนิยมมาเป็นระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงเป็นก้าวถอยหลังหรือถ่วงถ่วงมากขึ้น แต่ถ้านึกย้อนไปพิจารณาถึงแก่นแท้ของสังคมของคนไทยในอดีตแล้ว เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ดีขึ้น โดยมีความสมดุลกับความเป็นไทยมากที่สุด เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมบนพื้นฐานของทรัพยากรของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ ทุนทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้มีการดำรงชีวิตเพื่อให้เป็นสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืน และสอดคล้องกับพระราชดำรัสที่ว่า *คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีโลกน้อย เมื่อมีความโลกน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศมีความคิด*

**ทำอะไรต้องพอเพียงหมายความว่า พอประมาณไม่
สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข**

เอกสารอ้างอิง

1. มหาวิทยาลัยบูรพา. 2545. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม.
2. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.2550. เศรษฐกิจพอเพียงกับงานพัฒนาชุมชน.
3. สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพชุมชน กรมพัฒนาชุมชน. 2549. เอกสารประกอบการประชุมเชิงปฏิบัติการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ในการดำเนินงานโครงการหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง อยู่เย็นเป็นสุข.
4. ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 3 กรมการพัฒนาชุมชน.2550.แผนพืคปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง.